

POSUDOK HABILITAČNEJ PRÁCE

Téma: Pojem krízy v environmentálnom myслení

Autor: Mgr. Richard Stáhel, PhD.

Oponent: doc. PhDr. Dušan Špirko, PhD.

Náročnosť spracovania riešenej problematiky práce

Mgr. Stáhel sa vo svojej habilitačnej práci zameral na určité aspekty environmentálneho myслenia. Konkrétnie na kľúčovú problematiku ponímania aktuálneho stavu našej planéty ako stavu krízy. Téma práce je náročná na spracovanie aj preto, že diskurz súčasného environmentálneho myслenia sa aj v tomto ohľade „rozbehol“ značne doširoka. Vyžadovalo si to spracovať množstvo prameňov domácej i zahraničnej proveniencie, čo dokazuje aj rozsah použitej literatúry.

Autor sa tejto úlohy zhstil úspešne. Dôkladne preskúmal najrozmanitejšie prístupy k chápaniu pojmu krízy v environmentálnom myслení minulého a začiatku tohto storočia. Ide teda o prácu, ktorá je výsostne aktuálna a zároveň má aj historicko-filozofický rozmer.

Posúdenie úrovne spracovania práce

Práca je spracovaná na solídnej odbornej úrovni, kompetentne a s vysokou mierou zasvätenosti. Nečudo, pretože autor sa už dlhodobo venuje štúdiu environmentálneho myслenia a publikoval v tomto smere množstvo vedeckých statí a článkov, prezentoval svoje poznatky na mnohých konferenciách a iných podujatiach a – samozrejme – implementoval ich do svojich pedagogických aktivít.

Prínos a úroveň výsledkov práce

Prínos práce možno hodnotiť ako významný. Autor spracoval – sumarizoval, porovnal a cielene vytriedil – množstvo relevantných informácií, aby si vytvoril východisko pre pomere rozsiahlu analýzu environmentálneho myслenia z hľadiska prístupu k uchopeniu pojmu ekologickej či environmentálnej krízy a s ňou súvisiacich otázok.

Kedžže v environmentálnom myслení ide o prevzatie a špecifickú aplikáciu pojmu krízy používanom predtým v iných oblastiach teoretického i praktického myслenia, preskúmal autor najprv uplatňovanie a významové metamorfózy tohto pojmu v rôznych disciplínach v minulosti i v súčasnosti. Vyšiel z etymologicky pôvodného významu pojmu krízy v gréctine, z jeho použitia v medicíne, neskôr aj v teológii. Mnohé z toho stále rezonuje aj v súčasnom myслení napriek značnej významovej divergencii tohto pojmu v rôznych oblastiach – vo vojenstve, historiografii, medicíne, teológii, ekonomike, politológií, dramatickom umení a pod. V tomto

zmysle uskutočnil v prvej kapitole analýzu prístupov k uchopeniu pojmu krízy z rôznych hľadísk v jeho evolúcii. Analýza priniesla množstvo poznatkov, ktoré predstavujú nielen vývoj pojmu krízy, ale aj jeho pomerne detailnú explikáciu vo významovej divergencii i kontinuite.

V druhej kapitole autor prezentuje poznatky, ktoré mu umožňujú priblížiť a vysvetliť aké javy a prejavy v pozemskej realite viedli environmentálne orientovaných mysliteľov k identifikácii súčasného stavu našej planéty ako stavu krízového. Rozoberá aj terminologickú problematiku – špecifická a diferencie v chápaní pojmov ekologickej a environmentálnej krízy.

Rozsahovo najväčšiu tretiu kapitolu venoval autor analýze ponímania ekologickej či environmentálnej krízy u osmičky vybraných autorov. Sú medzi nimi renomovaní a v environmentálnom diskurze „obľúbení“ mysliteľia ako Linn White, Arnold J. Toynbee, Hans Jonas, James Lovelock, Arne Naess, Albert Gore či v našej jazykovej oblasti známy a preferovaný Erazim Kohák. Mgr. Stáhelovi pripočítam k dobru, že medzi nich zaradil aj domáceho predstaviteľa Ivana Dubničku. Je to autor, ktorý sa svojim realistickým a pragmatickým postojom k environmentálnej problematike a koreňom environmentálnej krízy tak trochu vynímá z „environmentálneho mainstreamu“. Vo všetkých prípadoch Mgr. Stáhel uskutočňuje kritickú analýzu, kedže uvádza aj opozičné názory a aj sám si trúfa viesť polemiku.

Ivan Dubnička si zaslúži, aby sme sa pri ňom zastavili. Je to autor, ktorý sa rýchlo vymanil z rouseaovskej idealizácie preliterárnych „prírodných“ kultúr značne rozšírenej medzi environmentálnymi nadšencami ale aj mnohými odborníkmi a zaujal postoj, ktorý sám nazval environmentálnym pragmatizmom. Posudzovateľ sa priznáva, že sám tomuto idealizmu podliehal, až kým, nielen vďaka I. Dubničkovi, nenašiel informácie, ktoré takejto idealizáciu protirečili. Napríklad, že severoamerický prérioví indiáni, milovaní najmä ekofeministkami, sa sami dopúšťali „environmentálnych zločinov“, keď po tisícach zabíjali bizónov kvôli jazyku, ktorý považovali za najväčšiu pochút'ku (ostatky zvierat ponechávali osudu a spôsobili tak aj premnoženie vlkov, kojotov a iných mrcinožrútov). Škoda, že I. Dubnička už nemôže pokračovať vo svojej práci.

Pokiaľ ide o túto kapitolu, požiadal by som Mgr. Stáhela, aby bližšie objasnil svoj výber autorov, ktorý, predpokladám, neboli náhodný.

V poslednej kapitole sa Mgr. Stáhel zaobráva významovými rovinami pojmu krízy v environmentálnom myslení. V súhlase s R. Koselleckom konštatuje, že aj v environmentálnom myslení platí, že pri aplikácii do ďalších oblastí si pojem krízy zachováva významové aspekty pochádzajúce z pôvodného medicínskeho a teologického významu. Avšak najmä časová škála environmentálneho typu krízy je diametrálne odlišná od kríz identifikovaných medicínou či od kríz ekonomických, politických, vojenských a pod.

Okrem „hlavného“ textu Mgr. Stáhela bohatu využíva poznámky pod čiarou, v ktorých popri objasňujúcich, polemických a dopĺňajúcich komentárovo uvádza množstvo závažných informácií, relevantných názorov širokého spektra autorov a pod., čím výrazne umocňuje už aj tak

solídný odborný prínos práce. Poukazuje to aj na rozsiahlosť zdrojov, ktoré pri svojej tvorbe zhromaždil a využil.

Posúdenie formálnej stránky práce (jazyk, štýl, štruktúra)

Práca je napísaná vyspelým kultivovaným jazykom štylisticky na veľmi dobrej úrovni, s minimom štylistických zlozvykov. Autor disponuje rozsiahlym a adekvátnym terminologickým arzenálom.

Vytknúť možno časté chyby v odkazoch na literatúru a interpunkciu. Bodka ukončujúca vetu má byť umiestnená až za odkazom, za zátvorkou. Ak za odkazom nie je bodka, vzťahoval by sa na vetu za ním (uvádzal by ju). Odkaz (tamže) sa má písat s malým „t“, ked' neuvädzia vetu. Občas tiež „vypadli“ niektoré slová, jednopísmenné predložky by nemali byť na konci riadku a niekoľko ďalších, ale nepodstatných preklepov a iných nedostatkov. Nič z toho však neznižuje (iba trochu kazí) celkovo dobrý dojem z kvalitne spracovanej práce. Inak je text bez závažnejších gramatických chýb.

Práca je prehľadne štruktúrovaná, logicky konzistentná s jasne formulovanými cieľmi i závermi.

Explicitne vyjadrený návrh na udelenie vedecko-pedagogického titulu docent

Na základe predloženej habilitačnej práce a na základe posúdenia odbornej, publikáčnej i pedagogickej činnosti odporúčam udeliť Mgr. Richardovi Šťahelovi, PhD. vedecko-pedagogický titul docent.

V Nitre 2. 3. 2017

doc. PhDr. Dušan Špirko, PhD.